

สรุปประเด็นการประชุมสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2555
เรื่อง “ปรับระบบราชการไทย...เตรียมพร้อมสู่อาเซียน 2015”
วันพุธที่ 3 ตุลาคม 2555 เวลา 10.45 – 12.30. น.
ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

การเสวนา เรื่อง ระบบราชการไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

โดย ศ.ดร.ไชยวัฒน์ คำชู

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และประธานกรรมการบริหารหลักสูตรไทยกับประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน สถาบันพระปกเกล้า

จะปรับตัวอย่างไรให้ได้ประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประเทศไทย คือ ผู้ผลักดันที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีจุดเริ่มต้นจากความกังวลในยุคสงครามเย็นที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรบอลข่านที่ถูกแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจ ทำให้เกิดความแตกแยกไร้เสถียรภาพ ในยุคเริ่มต้นอาเซียนจะให้ความสำคัญในเรื่องความมั่นคงทางการทหารเป็นหลัก ซึ่งตรงข้ามกับสหภาพยุโรปที่เน้นในเรื่องเศรษฐกิจ ฉะนั้นพัฒนาการจึงมีความแตกต่างกัน

ในช่วง 30 - 40 ปีแรก อาเซียนยังไม่เป็นที่รู้จักของประชาคมโลก ซึ่งจะเริ่มรู้จักประชาคมอาเซียนเมื่อประเทศเวียดนามไปรุกรานประเทศกัมพูชา โดยประเทศไทยเป็นหัวหอกสำคัญและมีบทบาทอย่างสูงในองค์การสหประชาชาติที่กดดันให้ประเทศเวียดนามออกไปจากประเทศกัมพูชาได้ ทำให้อาเซียนเป็นที่รู้จักกันดีในประชาคมโลก ต่อมาในปี 1990 ประเทศไทย นำโดย นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นหัวหอกสำคัญในการผลักดันให้อาเซียนเป็นตลาดเสรี ซึ่งก่อนหน้านั้นประเทศไทยขาดดุลการค้ามาโดยตลอด ต่อมาเมื่อมีตลาดอาเซียน ประเทศไทยก็ได้เปรียบดุลการค้า แต่ปัจจุบันการได้เปรียบดุลการค้านั้นมีสัดส่วนที่ลดลง เนื่องจากขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอื่น ๆ ดีขึ้น โดยจากเดิมกำหนดให้ประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นในปี 2020 ด้วยระยะเวลาที่ยาวนานอาจทำให้การดึงดูดต่างชาติเข้ามาลงทุนในอาเซียนจะช้าเกินไป จึงกำหนดให้เกิดประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นในปี 2015

ประชาคมอาเซียนมี 3 เสาหลัก คือ

- เสาหลักที่ 1 ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มีเป้าหมาย “เพื่อความมั่นคง” ซึ่งมีความสำคัญแต่เป็นเรื่องที่ไม่ได้ให้ความสำคัญมาก
- เสาหลักที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเป้าหมาย “เพื่อความมั่งคั่ง” เป็นเรื่องที่ทำให้ความสำคัญมาก
- เสาหลักที่ 3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมาย “เพื่อความสมานฉันท์และความยั่งยืน”

ซึ่งทั้ง 3 เสาหลักจะต้องได้รับการสนับสนุนและมีความเชื่อมโยงกัน และอาเซียนเป็นประชาคมเปิด ซึ่งทำให้เกิดอาเซียนบวก 3 (จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น) อาเซียนบวก 6 (จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) และอาเซียนบวก 8 (จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย)

ประเทศในกลุ่มอาเซียนยังมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจไม่พอเพียง ซึ่งอาเซียนจะต้องทำตัวให้เป็นแกนนำในภูมิภาค โดยมีการคาดการณ์ว่าในศตวรรษนี้จะเป็นศตวรรษของอาเซียนและอาเซียนจะเป็นหัวหอกที่สำคัญ

ธนาคารพัฒนาเอเชีย หรือ ADB กล่าวว่า ในปี 2025 จะเป็นปีของเอเชีย และประเทศที่จะเป็นผู้ผลักดันหนึ่งในั้นประเทศไทยรวมอยู่ด้วย โดยมีเงื่อนไขว่าภูมิภาคนี้จะต้องปรับปรุงความสามารถทางการแข่งขัน ไม่อย่างนั้นแล้วประเทศจะลงไปอยู่กับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และไม่สามารถผลักดันตนเองขึ้นมาเป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้

ประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับเมื่อเปิดเป็นประชาคมอาเซียน คือ **“ความสามารถในการแข่งขัน”** โดยปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 3 รองจากประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซีย หากประเทศไทยไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกไม่นานประเทศเพื่อนบ้านก็จะมีอันดับตามมาติดๆ ซึ่งหัวใจในการมีขีดความสามารถในการแข่งขัน คือ **การศึกษา** โดยในแผนพัฒนา Blueprint เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเรื่องสำคัญ เพราะปัจจัยในการพัฒนาประเทศที่สำคัญคือ **ทุนมนุษย์** ต้องให้ความสำคัญกับระบบการศึกษา ซึ่งหากระบบการศึกษาของอาเซียนไม่ได้รับการปฏิรูป ศตวรรษแห่งเอเชียก็จะมีดมน

จุดอ่อนการศึกษาของประเทศไทย คือ เป็นการเรียนแบบท่องจำ ไม่ได้สอนให้รู้จักการวิเคราะห์สังเคราะห์ ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องปฏิรูประบบการศึกษาโดยควรมุ่งเน้นในเรื่องการวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้มากขึ้น จากแผนปฏิรูประบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซีย โดยประเทศสิงคโปร์ได้จ้างบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา มาปรับระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์ สอนให้น้อย เรียนให้มาก แต่สำหรับประเทศไทย เรียนมากและไม่เน้นความคิดสร้างสรรค์ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ กล่าวว่า **“จินตนาการสำคัญกว่าความรู้”** ดังนั้น การเรียนโดยไม่คิดนั้นไม่มีประโยชน์ แต่คิดโดยที่ไม่เรียนก็ไม่ดี ต้องมีทั้งสองอย่างควบคู่กันไป สำหรับประเทศมาเลเซียยอมรับว่าระดับการแข่งขันในเรื่องการศึกษาเป็นจุดอ่อนของประเทศ โดยประเทศมาเลเซียเน้นการแก้จุดอ่อนของระบบการศึกษา โดยมีการตั้งเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษา คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

ปรัชญาการศึกษาของนักประวัติศาสตร์อังกฤษ คือ **“Know everything about something and know something about everything”** คนที่ถือว่ามีการศึกษาควรรู้ทุกสิ่งในบางสิ่งและรู้บางสิ่งในทุกสิ่ง ฉะนั้นหลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยจะต้องออกแบบ **“ทั้งรู้ลึก รู้รอบ ประกอบกัน”** จึงจะอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21